

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-121-и назди МДТ “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Гафуров” (735700 Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд шаҳри Хучанд, гузаргоҳи Мавлонбеков 1)

ТАҚРИЗ

ба кори илмӣ – таҳқиқотии докторант Саидиброимов Шозодаibroҳим Одилшоевич дар мавзуи **«Ташаккули хирад ҳамчун хориқаи сирати миллӣ дар тафсири мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс»** барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.1. – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот.

Диссертант Саидиброимов Шозодаibroҳим Одилшоевич, номзади илмҳои педагогӣ, аълоҷии маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, узви бахши Бадахшони иттифоқи нависандагони Тоҷикистон мебошад.

Фаъолияти кории Саидиброимов Ш. ба ҳайси омӯзгори забон ва адабиёти тоҷик аз мактаби миёнаи рақами 18-и деҳаи Ковакдараи шаҳри Роғун оғоз гардида, зиёда аз 30 сол собиқаи корӣ дар соҳаи маориф ва илм дорад ва дар вазифаҳои мухталиф дар ин соҳа кор кардааст. Айни ҳол докторант дар кафедраи таърих ва фалсафаи Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон фаъолият дошта, ҳамзамон ба корҳои илмӣ – таҳқиқотӣ машғул аст.

Саидиброимов Ш.О. соли 2013 рисолаи номзadiaшро дар мавзуи «Асосҳои назариявии системаи дидактикии Носири Хусрав дар ташаккул додани қобилияти мантикӣ - зеҳнии хонандагони синфи 8-и мактабҳои Тоҷикистон» таҳти роҳбарии доктори илмҳои педагогӣ, профессор, Шарифзода Файзулло бо муваффақият ҳимоя намуда, баъд аз ҳимояи рисолаи номзадӣ мавсуф ба кори илмӣ-таҳқиқотии докторӣ пардохт.

Дар раванди кор аз болои рисолаи докторӣ дар мавзуи «Ташаккули хирад ҳамчун хориқаи сирати миллӣ дар тафсири мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс» Саидиброимов Шозодаibroҳим худро шахси донишманду масъулиятшинос ва серкору серғайрат нишон дода тавонист. Ба кори тадқиқотӣ чиддӣ таваҷҷуҳ намуда, муваффақ гардид, ки кори илмиашро пурра ба анҷом расонида, ба ҳимоя пешниҳод намояд.

Таҳлилҳо нишон доданд, ки таҳқиқоти диссертатсионии Саидиброимов Шозодаibroҳим Одилшоевич ба яке аз мавзӯҳои актуалии замони муосир ва то ҳол таҳқиқнагардида дар илми педагогикаи ватанӣ махсуб ёфта, муаллифи он тавонистааст, ки як самти навро дар илми педагогикаи миллӣ таҳқиқ ва корбаст намояд.

Дар замони бо суръати баланд тағйир ёфтани вазъи дунё ва таъсири он ба таълиму тарбияи насли наврас, ба таҳқиқ фаро гирифтани самтҳои нав ва афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ дар низоми илми ватанӣ яке аз масоили саривақтист, ки дар ин замина докторант бо баррасии «Ташаккули хирад ҳамчун хориқаи сирати миллӣ дар тафсири мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс» муваффақ гардидааст, ки дар ин самт таҳқиқоти илмӣ натиҷабахшро анҷом диҳад.

Ба даст омадани Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа таъсир расонид ва табиист, ки илмҳои педагогӣ низ аз ин истисно набуданд. Аҳаммияти иҷтимоии илмҳои педагогиро дар даврони мазкур саҳми воқеие, ки онҳо дар ҳалли масъалаҳои ислоҳоти тамоми зинаҳои таҳсилот, таъмини илмӣ-методии онҳо, баланд бардоштани самаранокии таҳсилот, тарбияи насли наврас, бунёди неруи фикрии ҷомеа, ташаккули муносибатҳои нави ҷамъиятӣ ва рушди ҳамаҷонибаи кишвар гузоштааст, тақвият бахшид. Аз ин ҷост, ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми хеш ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21 декабри соли 2021 қайд намуданд, ки «Ҳукумати Тоҷикистон дар сӣ соли гузашта тамоми чораҳои заруриро андешид, ки пешрафти илми ватанӣ таъмин гардад». Ин супориш, раҳнамоиҳои Роҳбарияти олии кишвар аҳли илму таҳқиқро

вазифадор менамояд, ки саҳми назарраси худро дар рушди ҳаматарафаи соҳаи педагогика миллӣ гузоранд.

Мавзуи «Ташаккули хирад ҳамчун хориқай сирати миллӣ дар тафсири мутафаккирони асрҳои X-XI-и тоҷику форс» мавзуи актуалӣ буда, таҳқиқи мақсадноки он барои рушди педагогикаи миллӣ аҳамияти калон дорад. Ин ақидаҳо бо этнопедагогика ва арзишҳои миллӣ алоқай зич доранд ва дар ислоҳоти кулли зинаҳои таҳсилот, тарбияи насли наврас ва рушди ҷомеа нақши асосӣ доранд.

Тавре докторант дар кори илмӣ – таҳқиқотиаш қайд менамояд, то кунун дар Тоҷикистон таҳқиқоти бунёдӣ оид ба ташаккули хирад ҳамчун хориқай сирати миллӣ дар ҳамбастагӣ бо педагогикаи халқӣ дар соҳаи педагогика анҷом дода нашудааст. Этнопедагогика дар фолклори мардуми тоҷик мақоми хоса дошта, анъанаҳои миллӣ аз қадимтарин шаклҳои тафаккури инсонӣ ба шумор мераванд. Маҳз диссертант афкори педагогии мутафаккиронро бо педагогикаи мардумӣ ва анъанаҳои миллӣ дар ташаккули хирад ҳамроҳанг сохта, роҳҳои амалигардонии онро дар педагогикаи муосири миллӣ нишон додааст.

Навгони таҳқиқот дар омӯзиши ҳамҷонибаи таҳқиқоти педагогии олимони тоҷик дар даврони Истиқлол ва таҳлили амиқи илмӣ онҳо зухур меёбад. Ҳамзамон, таҳқиқоти педагогии мутафаккирони асрҳои X-XI дар ҳамбастагӣ бо этнопедагогика мавриди омӯзиш қарор дода шудааст. Дар натиҷа, асосҳои назариявӣ, зарурияти омӯзиш ва паҳн намудани ақидаҳои педагогӣ, систематизатсияи ақидаҳо дар рушди хирад, роҳҳои амалигардонӣ ва усулҳои фаъол барои тақвияти тарбияи насли наврас пешниҳод шудаанд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ ва назариявӣ таҳқиқот дар ҷустуҷӯи воситаҳои самаранок ва самтҳои муносиби рушди хирад дар осори мутафаккирон исбот гардидааст. Ётимоднокӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот бо муқоисаи далелу рӯйдодҳо, машварат бо мутахассисон ва истифодаи методҳои гуногуни таҳқиқот таъмин карда шудааст. Тавсияҳо барои баланд бардоштани сифати

таълиму тарбияи насли наврас дар руҳияи арзишҳои миллӣ ва беҳтаршавии сифати таълиму тарбия пешниҳод шудаанд.

Диссертант дар давоми омӯзиш ва таҳқиқи мавзӯ 4 монография ва 56 мақолаи илмӣ, аз ҷумла, 21 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва КОА-и Вазорати илм ва таҳсилоти олии Федератсияи Россия ба таъбиқ расонидааст, ки ин нишондод сифати кори докториро боз ҳам таъкиқ мебахшад.

Бо мақсади тасвиб ва татбиқи амалии натиҷаҳои таҳқиқот муқаррароти асосии рисола дар нашрияҳои илмӣ муаллиф, конференси илмиву амалии вилоятӣ, ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ, инчунин дар ҷаласаҳои кафедраи педагогикаи Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи Моёншо Назаршоев инъикос ёфтанд.

Ҳамзамон, номбурда бо таваҷҷуҳ намудан ба маълумотҳои назариявӣ оид ба мавзӯи интиҳобшуда ва таҷрибаи бойи муассисаҳои таълимӣ ба қадри имкон кӯшиш намудааст, ки омӯхтан ва роҳҳои амалӣ намудани ақидаҳои педагогии мутафаккирони тоҷикро пешниҳод намояд. Дар қисматҳои аввали рисолаи докторӣ муҳаққиқ маълумотҳои назариявиро оид ба ақидаҳои педагогии ин мутафаккирон таҳлил карда, роҳҳои амалигардонии ин назарияро нишон дода аст. Муаллиф озмоишро дар муассисаҳои таҳсилоти умумии шаҳру ноҳияҳои ВМКБ гузаронида, мушоҳидаи дарсҳоро низ ба роҳ монда, таҳлил намудааст. Маълумотҳои дуруст ва асоснокро оид ба мушоҳидаи дарсҳо, таҷрибаи ин омӯзгорон овардааст.

Барои он, ки рисолаи хатм чун раҳнамо ба омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ хизмат намояд, докторант мисолҳоро аз таҷриба оварда, роҳҳои фаъоли амалӣ намудани ин ақидаҳоро низ баррасӣ намудааст.

Дар маҷмӯъ қайд кардан ба маврид аст, ки Саидиброимов Ш.О. шахсияти аз ҷиҳати илмӣ инкишофёфта буда, дар пешбурди корҳои илмӣ – таҳқиқотӣ ва эҷодӣ – ба ҳайси шоири шинохтаи кишвар саҳмин назаррас дорад.

Аз мутолиаи рисола муайян гардид, ки ин кори илмӣ-таҳқиқотии диссертант дар мавзуи зикршуда дар асоси талаботҳои “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 ва бо тағйиру иловаҳо аз 26 июни соли 2023 таҳти рақами 295 тасдиқ шудааст, ҳаллу фасл гардида, анҷом дода шудааст. Дар маҷмуъ Саидиброимов Шозодаиброҳим Одилшоевич барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.1 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот сазовор аст.

Мушовири илмӣ:

доктори илмҳои педагогӣ,

профессори кафедраи педагогика,

равоншиносӣ ва методикаи таълими

фанни Донишгоҳи давлатии Хоруғ

ба номи Моёншо Назаршоев

Чумба Булбулов

Чумба Булбулов

Имзои Ч. Булбуловро тасдиқ менамоям.

Директори МТЧ “Логос” Собирова Д.

СУРОҲА: 736000, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хоруғ к. Нарузшо,
Қурбонасейнов 16.

Тел.: (+992) 935-00-62-43

E-mail: juma.bulbulov1955@gmail.com